

ERHVERVSJURA

Finanstilsynet skyder med skarpt

KURSÆNDRING Finanstilsynet er blevet hurtigere til at indgive politianmeldelse, når der er mistanke om, at en virksomhed i den finansielle sektor har begået et strafbart forhold. Tilsynet har fået skarpere ammunition til rådighed, og den bliver brugt.

LARS BO LANGSTED
professor
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

»**BANK ANMELDT** til politiet«. »Forsikringselskab anmeldt til politiet«. »Fire finansvirksomheder politianmeldt for fejl i indberetninger«.

Listen over politianmeldelser fra Finanstilsynet har de seneste år været stadig stigende og afføder da også næsten hver gang avisoverskrifter og spekulation om, hvorvidt der nu er foregået noget kriminelt i virksomhederne, og om de virksomheder, der er underlagt Finanstilsynets tilsyn, er blevet mere og mere kriminelle med årene.

Man skal imidlertid holde hovedet koldt. Der er ingen grund til at tro, at de finansielle virksomheder er blevet mere efterladende, end de tidligere har været, og der er heller ingen grund til at tro, at mængden af lovovertrædelser i sektoren skulle være øget.

Der er imidlertid meget god grund til at tro, at Finanstilsynet er blevet hurtigere til at indgive politianmeldelse, end det tidligere har været.

Direktøren i Finanstilsynet

udtalte således til dagbladet Politiken for en god uges tid siden bl.a.: »Vi har fået skarpere ammunition i pistolbæltet og prøver at bruge den offensivt,« og: »Vi tror på den generelle disciplinerende virkning. Frygten for at blive udstillet skal også virke i forhold til de andre virksomheder. Vores erfaring er, at sådanne sager er wake up calls, hvor virksomhederne går deres systemer efter af frygt for også at blive fanget«.

DET ER befriende, at en tilsynsmyndighed ikke lægger skjul på, at den har ændret taktik og tilgang til sit tilsynsarbejde, og uanset om man er enig i en sådan "sheriff-tilgang" eller ej, ved omverdenen og sektoren i hvert fald, hvad den kan forvente.

En sådan tilgang giver imidlertid anledning til, at man ikke skal overfortolke den enkelte politianmeldelse eller den udvikling, der tilsyneladende er i gang.

FOR DET FØRSTE er en anmeldelse ikke det samme som en konstateret lovovertrædelse. En politianmeldelse fra en offentlig myndighed som Finanstilsynet er naturligvis udtryk for, at tilsynsmyndigheden mener, at der er – eller efter al sandsynlighed kan være – foregået en

lovovertrædelse. Ellers må myndigheden naturligvis ikke indgive en anmeldelse. Men derfra og til en fældende afgørelse er der et stykke vej. Politiet skal, efter at have overvejet om det overhovedet vil reagere på anmeldelsen, først efterforske og dernæst selvstændigt overveje, om der er tilstrækkeligt juridisk og faktisk grundlag for en domfældelse. Derefter kan anklagemyndigheden vælge at udsende et bødeforelæg, eller den kan rejse tiltalte direkte ved retten.

FOR DET ANDET skal vi, når vi betragter anmeldelsesstatistikker, huske vores barnelektion: Et øget antal anmeldelser kan være udtryk for en øget mængde forbrydelser, men det kan lige så godt være udtryk for en øget anmeldeshyppighed, der måske endda dækker over et fald i den faktiske forekomst af overtrædelserne. Vi ved naturligvis ikke, om det sidste er tilfældet, men vi ved, at den øgede anmeldeshyppighed, der vil kunne konstateres på dette område, i hvert fald også skyldes en øget anmeldeshyppighed.

FOR DET TREDJE er det naturligvis korrekt, når Finanstilsynet er af den opfattelse, at virksomhederne i

dag vil gøre meget for at undgå en politianmeldelse, idet beslutningen om at indgive en sådan anmeldelse lægges ud på Finanstilsynets hjemmeside med navn på den virksomhed, anmeldelsen er rettet imod. Dermed vil virksomheden straks komme i gabestokken og ud fra det gamle mundheld, at der ikke går røg uden en brand, vil virksomheden blive stemplet som lovovertræder med deraf mulige skadevirkninger på renommé og i værste fald indtjening. Der er imidlertid tale om en effekt, der muligvis kun vil være kortvarig.

Markedet har efterhånden opdaget, at også overtrædelser af mindre alvorlig karakter kan medføre politianmeldelse – så mindskes den stigmatiserende effekt – og for det andet risikerer tilsynet, at også de anmeldte virksomheder vil begynde at tage det roligt, hvis der går inflation i anmeldelserne. Der er således tale om en strategi, der muligvis vil have en tidsbegrænset effekt.

FOR DET FJERDE er det værd at være opmærksom på, at selv om en del af anmeldelserne bliver indgivet til Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet – mellem venner kendt som

bagmandspolitiet – er det ikke nødvendigvis udtryk for, at den anmeldte virksomhed er i den kriminelle sværvægtsklasse, heller ikke efter Finanstilsynets opfattelse. Selvom det lyder drabeligt at blive anmeldt lige præcis dertil, behandler Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) også mere almindelige sager. F.eks. henhører hele hvidvaskområdet under denne statsadvokatur.

DET ER naturligvis vanskeligt at vurdere udefra, hvor mange sager, Finanstilsynet behandler, hvor der kunne indgives en politianmeldelse, men hvor det ikke sker. Det kan imidlertid konstateres at også sager, der vedrører mere formelle lovovertrædelser kan ende som politianmeldelser, og det bør føre til overvejelser om, hvorvidt man som tilsynsmyndighed kan gå for vidt i sin iver efter at skyde på alt, hvad der bevæger sig.

"Management by fear" har i mange år været dømt ude i ledelseskredse. Der er vel ingen ledere i dag, der mener, at de får dygtige, ansvarsfulde og kvalitetsbevidste medarbejdere ved at ånde dem tungt i nakken hele tiden og med stentorøst slå ned på den mindste fejl, som

de begår og hænge medarbejderen ud foran samtlige øvrige medarbejdere.

Det er klart, at en tilsynsmyndighed har en anden funktion end en ledelse, men de mennesker, der skal gøre det rigtige er de samme, og det er de psykologiske mekanismer også.

Retssociologer sonderer mellem tilsynsmyndigheder, der har en selvopfattelse som henholdsvis vejledere og overvågere, Vejlederen kommer på besøg, overvågeren kommer på inspektion.

BEGGE ROLLER indebærer fordele og svagheder. Vejlederen risikerer at blive syltet ind i virksomheden, mens overvågeren risikerer at overse vigtige problemer til fordel for en nidkær regelkontrol. Virksomheden vil i højere grad samarbejde med og være åben over for vejlederen og vil omvendt søge at undgå dialog med overvågeren.

Der findes desværre ingen facitliste for, hvad der er det mest effektive for det enkelte tilsynsområde – bl.a. fordi facit afhænger af en definition på effektivitet. ■

HOVEDPUNKTER

■ Listen over politianmeldelser fra Finanstilsynet er vokset støt gennem de seneste år.

■ Men erhvervslivet er ikke nødvendigvis blevet mere kriminelt af den grund.

